

CRIMINEEL UTRECHT



HET ALLEREERSTE BOEK OVER
DE MISDAADGESCHIEDENIS IN EN OM UTRECHT

Hans van Zon en 'Oude Nol', Bertus Kwartan en Henk Rommy, de 'Utrechtse Seksbaron' en Bertie Cirkel. Deze landelijk bekende personen hebben allemaal een ding gemeen: allen waren ze voor korte of langere tijd actief in het criminele landschap van de regio Utrecht.

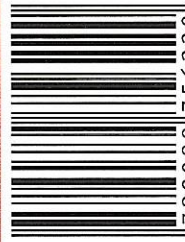
In *Crimineel Utrecht* komt de schimmige misdaadwereld in en om Utrecht aan bod. Naast de misdaden van moordenaars worden ook minder bekende criminelen, oplichters, associële inwoners en bejesklanten uitgebreid beschreven. Ook wordt aandacht besteed aan de prostitutie, de motorbendes, de drugshandel en de witwaspraktijken.

Tijdens hun onderzoek wisten de auteurs veel nieuwe details te achterhalen. Ze doken in stadsarchieven, lazen jaargangen oude kranten en plozen rechtbankverlagen na. Ze legden contact met nabestaanden, advocaten en politiemensen, journalisten en ook met een aantal criminelen. Bovendien bezochten ze de belangrijke 'plaatsen delict' en vele rechtbankzittingen.

Daniel M. van Doorn (1986) en **Evert van der Zouw** (1976) verzamelen alle beschikbare informatie over de misdaad in Nederland en over de Domstad in het bijzonder. Voor *Crimineel Utrecht* bundelden zij hun kennis en hun collecties.



JUSTPUBLISHERS.NL



9 789089 756220

JUST
PUBLISHERS

MET EEN VOORWOORD DOOR HENK 'ZWARTE COBRA' ROMMY

DANIEL M. VAN DOORN & EVERT VAN DER ZOUW

CRIMINEEL UTRECHT

DE GESCHIEDENIS VAN DE MISDAAD
IN EN OM UTRECHT



gen verhuisde. Men kan hem daar zien in zijn witte Rolls-Royce bij de lokale supermarkt of als figurant in verschillende speelfilms en televisieseries.

Bertie wordt Bertus

Ook een andere telg uit de familie Cirkel deed van zich spreken op crimineel gebied. Lambertus Hendrikus Cirkel werd geboren op 5 juni 1952 in de Hagelstraat 22bis. Bertie, zoals hij genoemd werd, groeide op met twee broers en een zus op Kanalenciland. Zijn vader Henk, een broer van 'Schele Kees', was werkzaam in café Zanzibar in de Willemstraat. Bertie was een spontane jongen en trad in de voetsporen van zijn vader met een baan in de horeca. Hij vond een betrekking als kelner in de nachtclub Femina aan de Loeff Berchmakerstraat. Zo kwam hij in contact met verschillende 'zelfkant-figuren'. Bertie raakte min of meer bevriend met de ongeveer even oude Henk 'Pako' Mangal uit Paramaribo, druk doende in de wereld van de prostitutie en geen onbekende van de politie.

In de nacht van 2 november 1975 was Bertie aan het werk in Femina. Die nacht was het druk in de schaars verlichte nachtclub met ongeveer honderdvijftig bezoekers. Onder de gasten waren Amritlal 'Arnold' Bansi (1951) en zijn zes jaar oudere boer Mohanchand (beter bekend als 'John'), net als Pako actief in de wereld van de prostitutie en bekende van de politie. Op het podium deed een Turkse buikdanseres een erotische act. Op het moment dat de danseres klaar was met haar optreden, ontstond er rumoer in de tent. Pako was met zijn vriendin de nachtclub binnengekomen en kreeg direct een woordenwisseling in het Sranan Tongo met de twee broers. Hij had ze in het verleden al eens bedreigd en schreeuwde nu dat hij ze kapot zou maken. De bang geworden Amritlal trok meteen een revolver en schoot de ongewapende Pako in zijn borst. Er ontstond paniek, alle bezoekers lieten zich op de grond vallen. De dienstdoende Bertie zag hoe zijn vriend op de grond zakte en zich naar de andere kant van de dansvloer sleepte. Hierop trok hij ook een vuurwapen en schoot op de twee broers, waarbij hij de oudste in diens lin-

Utrechtse 'zware jongens'

kerlong raakte. Een 23-jarige onschuldige Turkse man raakte gewond aan zijn onderlichaam. Er vielen volgens getuigen ongeveer vijf tot tien schoten uit ten minste drie vuurwapens. De broers sloegen op de vlucht, Amritlal wist te ontkomen en dumpte zijn revolver in de Oudegracht. Zijn oudere broer werd door achtervolgers ingehaald, geschopt en geslagen. Niet veel later arriveerde de politie, die de zwaargewonde Pako achter de bar aantroef. Hij overleed nog vóór hij het ziekenhuis kon bereiken. De onschuldige omstander die geraakt was, ging naar het ziekenhuis. De gewonde Mohanchand werd op straat gearresteerd en zijn broer niet veel later in zijn eigen woning.

Op 25 maart 1976 stonden de drie betrokkenen van de schietpartij voor de Rechtbank in Utrecht. De officier van justitie mr. G.W. van Meyenfeldt eiste tot twee jaar gevangenisstraf tegen beide broers wegens doodslag. Bertie, die verantwoordelijk zou zijn voor de gewonden, hoorde vier maanden voorwaardelijk gevangenisstraf met een proeftijd van twee jaar met reclasseringstoezicht tegen hem eisen. Mohanchand pleegde zelfmoord tijdens zijn voorarrest in het Wolvenplein. Hij sneed de bloedtoevoer naar zijn hersenen af met behulp van een theedoek. De bewaarders vonden zijn levenloze lichaam.

Na de schietpartij was de naam van Bertie gevestigd in de stad en hij klom omhoog op de criminele ladder. Hij trok veel op met drugshandelar Pim van Houten (1953) uit volksbuurt Wijk C. De twee konden het prima met elkaar vinden en maakten zich schuldig aan onder meer oplichting, fraude en overvallen. Pim werd begin jaren tachtig benaderd door de omstreden vastgoedhandelaar Willem Mijnhardt. Die was eind jaren zeventig failliet verklaard en vertrokken naar zijn appartement in Lafranc in Spanje. Daar woonde hij naast de secretaris van de wereldberoemde schilder Salvador Dali. Via hem kwam hij in aanraking met de schilderkunst. In een klein museum in de naburige plaats Llagostra ontdekte Willem een aantal werken die werden toegeschreven aan de jong overleden schilder Amedeo Modigliani.

Omdat hij niet veel verstand had van kunst, belde hij zijn oude kennis Pim in Utrecht. Pim nam contact op met Michel van Rijn (1950),

die bekend stond om zijn meesterlijke vervalsingen. De bohémien was geïnteresseerd in het verhaal en zou zorgen voor de aankoopssom van de schilderijen.

Hij benaderde twee orthodontisten in Amsterdam voor de aankoop van het zeer waardevolle schilderij 'Halbfigur eines Herrn' van Frans Hals. Het duo was geïnteresseerd, maar had niet genoeg liquide middelen om het doek te kunnen kopen. Om de aanschaf van het peperdure schilderij te kunnen bekostigen, wist Michel de twee tandheelkundig specialisten te verleiden tot enkele tussentijdse transacties. Ze moesten eerst wat andere kunstwerken kopen van schilders als Modigliani, Pablo Picasso en Francisco Goya. Die konden ze met winst verkopen en de opbrengst daarna investeren in het doek van Frans Hals. Hiervoor dienden ze wel 200.000 gulden als voorschot te betalen, aangezien zijn compagnon Pim de schilderijen nog moest aanschaffen in Spanje.

Pim vloog in april 1983, samen met een 46-jarige Amsterdammer, met twee ton aan contanten en bankcheques naar Spanje. Aangekomen in het populaire vakantieoord begaven ze zich naar het appartement van Willem. Hij bracht ze naar het nabijgelegen museum en introduceerde ze bij beheerster Clara Bussot-Camos als geïnteresseerde kopers.

Pim en zijn handlanger maakten een selectie van schilderijen van Modigliani, Picasso, Goya en Marc Chagall. De Nederlandse mannen zeiden een bedrag van vijftien miljoen peseta's (ongeveer 300.000 gulden) over te hebben voor de doeken. De partijen kwamen tot een akkoord en de Nederlanders overhandigden een koffer vol papiergeld. De schilderijen werden vervolgens door Pim naar Nederland overgebracht. Hij wandelde doodleuk met de kostbare kunstwerken onder zijn arm langs de douane op de luchthaven van Barcelona.

Ondertussen was de koffer met de miljoenen peseta's uit de Mercades van de museumbeheerster verdwenen. Het museum heeft nooit een cent gezien voor de 'verkochte' kunstwerken. Willem, die als intermediair van beide partijen provisie zou krijgen, kreeg evenmin iets voor de moeite. En de twee geldschietende orthodontisten ontvingen nooit hun schilderij. Ze deden aangifte, ze waren benadeeld voor ruim 700.000

gulden. Het beloofde schilderij van Frans Hals was toen al lang verkocht aan een Amerikaan.

Eenmaal terug in Utrecht gaf Pim een aantal van de kunstwerken van Modigliani aan zijn goede kennis Duco Keulen, die er een expositie mee hield in Galerie Quintessens aan de Nieuwegracht. Door de aandacht te vestigen op de schilderijen probeerden de mannen vermoedelijk de vraag ernaar op te vijzelen en kopers aan de haak te slaan.

Een dochter van de overleden schilder, die op de expositie was, merkte op dat het wel om héél veel schilderijen ging. Haar vader had die nooit allemaal kunnen vervaardigen. Een andere bezoeker hoorde dit en bracht de Utrechtse politie er van op de hoogte. Een dag later kwamen enkele agenten poolshoogte nemen in de galerie, maar de schilderijen waren verdwenen. Niet veel later werden de doeken teruggevonden in een schuurtje van Duco. Er volgde een justitieel onderzoek naar wie er verantwoordelijk waren voor het productie- en verspreidingsproces van de vervalste schilderijen.

Er kwam aan het licht dat Duco de hele collectie al eens had trachten te verkopen aan een bevriend, vermogend echtpaar. Zij hadden de schilderijen echter laten controleren en bedankten voor de eer. De vader van Duco vroeg het Openbaar Ministerie om hem op de hoogte te houden van het justitieel onderzoek. Door zijn uitstekende relaties met justitiele coryfeën, de invloedrijke familie Korthals Altes en de voormalige minister van Defensie prof. mr. dr. Jacob de Ruijter, bleef zoon Duco uit de wind. De andere kunstzwindelaars waren minder fortuinlijk.

Na een anonieme tip werd Bertie samen met de iets jongere Kobus de Groot op 16 december 1983 op het Vredenburg door de politie aangehouden. De agenten herkenden de twee recidivisten. En zowaar, in hun auto lagen drie paneeltjes en vijf tekeningen van Modigliani. De twee mannen werden meegenomen naar het politiebureau ter ondervraging. Ze verklaarden vrij snel dat ze de kunstwerken moesten verkopen voor kunsthandelaarster Johanna B. (1953), die in een kapitale villa in Rijnsweerd woonde. Het betrof een voormalig echtgenote van Pim.

De Utrechtse politie startte direct een onderzoek naar de andere

personen die betrokken waren bij de omvangrijke kunstzwendel. In november 1985 werden Pim en zijn ex-vrouw in hun woning in Nieuwersluis gearresteerd. De bedrogen intermediair Willem werd ook aangehouden, evenals de mee naar Spanje gereisde Amsterdammer en een 34-jarige man uit Nieuwegein. Kunstvervalser Michel werd niet in zijn appartement in Parijs aangetroffen; de Utrechtse recherche Interpol verzocht hem internationaal te signaleren. In afwachting van verder onderzoek werden de verdachten vrijgelaten. Alleen de man uit Nieuwegein bleef zitten, die had nog een voorgaande straf op zijn kerfstok staan.

Pim en Bertie bleven na hun aanhouding actief in de kunstzwendel. Ze gaven een fotograaf de opdracht om het aan Karel Appel toegeschreven schilderij 'Deux enfants' en vier zeefdrukken op de gevoelige plaat te leggen voor de verkoop. De fotograaf bracht in maart 1988 twee 'kunsthandelaren' in contact met de bekende beeldhouwer Aart Lambert, die wel eens geïnteresseerd zou kunnen zijn.

De twee oplichters maakten een afspraak met de kunstenaar en boden het valse schilderij aan, in ruil voor werk van Lamberts. Als voorschot betaalde de beeldhouwer zijn beeld getiteld 'Wachter' met een waarde van 5000 gulden. Er werd afgesproken dat Bertie en Pim later nog meer beelden van hem zouden krijgen ter waarde van 12.000 gulden. De beeldhouwer liet zijn aanwinst zien aan een bevriende kunstenaar, die ontdekte dat het schilderij vals was. Het originele schilderij was door Appel vervaardigd in 1968 en op het doek van de Utrechtse oplichters stond abusievelijk 1978.

De misdeelde beeldhouwer deed aangifte en de politie besloot de oplichters aan te houden zodra ze de andere beelden zouden komen halen. Op 25 maart 1988 reden Bertie en Pim naar de beeldhouwer om de overige werken op te halen. Bij aankomst in Amsterdam werden de twee gearresteerd. Bij de daaropvolgende huiszoekingen werd het beeld teruggevonden dat als aanbetaling had gediend. De politie nam ook tien aan Karel Appel toegeschreven zeefdrukken in beslag, om op echtheid te controleren.

Bertie was inmiddels Bertus geworden, een bekende naam in het criminele milieu. In de jaren negentig werd hij er door Justitie van verdacht deel uit te maken van de criminele organisatie van Étienne Urka. Samen met Walter Douglas alias 'Tartan Pimpernel' uit Schotland en de omstreden vastgoedhandelaar 'Dikke Charles' Geerts, zou Bertus zelfs een leidinggevende functie bekleeden. In deze organisatie speelde ook Chi Tung Chang (1958) een coördinerende rol. Samen met hem had Bertus een deel van zijn geld geïnvesteerd in vastgoed. De twee begonnen in februari 1995 de besloten vennootschap La Vie en Rose, die zich richtte op het beheer van onroerend goed. In de aangekochte panden kwamen onder meer sekstheater La Vie en Proost te zitten en zeven bordelen met tientallen prostitutieramen. In diezelfde periode richtten Bertus en Chi Tung ook Les Deux Vies Holding bv op, voor financiële transacties. Justitie nam het vastgoed van de twee compagnons onder de loep en arresteerde de mannen. In Bertus' elektronische zakagenda Palmtop PC werden maar liefst 3900 recente kentekens van voertuigen gevonden die in gebruik waren bij de CID, Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD), IRT Noord-Holland/Utrecht en observatie- en arrestatieteams. Zijn verklaring was dat het een hobby van hem was, om kentekens te verzamelen.

Op 3 november 1997 begon de rechtszaak tegen Bertus en zes medeverdachten. De officier van justitie eiste zes jaar gevangenisstraf tegen de Utrechter. Hij werd echter vrijgesproken omdat deelname aan drugs-handel en lidmaatschap van een criminele organisatie niet konden worden bewezen. Bertus kreeg zelfs een schadevergoeding van 60.000 gulden voor de tijd dat hij onterecht in voorarrest had gezeten. Zijn compagnon Chi Tung kreeg wel gevangenisstraf opgelegd, zij het voor de handel in hasj.

In november 2006 werden de vergunningen voor het kamerverhuurbedrijf La Vie en Rose door de gemeente Amsterdam ingetrokken. Er waren aanwijzingen dat de panden waren aangekocht met de wigwagensen opbrengsten uit drugshandel. Na een lang proces oordeelde de Raad van State op 9 mei 2012 dat de gemeente terecht de bordeelvergunning

had aangenomen. De vrienden deden de exploitatie over aan oud-politieagent Willem van der Meulen, bedrijfsleider van 'Dikke Charles'. De panden bleven wel eigendom van Bertus en Chi Tung.

Gebroeders de Groot

Jacobus de Groot werd geboren in 1953 en groeide samen met zijn oudere broer Jan op in de wijk Pijlsweerd. Kobus, zoals hij genoemd werd, was regelmatig in verschillende kroegen in de volksbuurt Wijk C te vinden. Mede hierdoor kwam hij al op jonge leeftijd in aanraking met personen uit de lokale schemerwereld. Zo raakte hij bevriend met de één jaar oudere Bertie Cirkel die zijn sporen in de Utrechts misdaadgeschiedenis al had nagelaten. Op 16 december 1983 waren de twee samen op het Vredenburg, toen ze door de politie werden aangesproken. De agenten hadden de twee notoire recidivisten onmiddellijk herkend. In hun auto lagen drie paneeltjes en vijf tekeningen van een bekende Italiaanse schilder. Kobus en Bertie werden voor alle zekerheid meegeïmmeerd naar het politiebureau voor verhoor. De twee verklaarden vrij snel dat ze kunstwerken moesten verkopen voor een kunsthandelaarster uit de statige wijk Rijsweerd. De politie vertrouwde het zaakje niet en startte een onderzoek naar andere personen, die betrokken waren bij vermoedelijke kunstzwendel.

Nadat Kobus betrokken was bij de 'kunsthandel', ging hij zich steeds intensiever bezighouden met de handel in hasj. Hij wist met zijn organisatie een belangrijke, landelijke positie in te nemen. Kobus werd door de drugshandelaar Klaas Bruinsma (1953-1991) uitgenodigd om in 'de directie' plaats te nemen. Hierin zaten leiders van diverse criminele organisaties zoals Johan Verhoek en Kobus Lorsé die meestal afspraken in seksclub Yab Yum.

Kobus liet zich beveiligen door vechtsporter Imro van Hetten (1956). Imro was als tiener zijn vechtsportcarrière begonnen bij vereniging Chakuriki in Kanaleneiland. Daar kreeg hij les kreeg van thaiboks-pioniers als Thom Harrinck en Kenneth Ramkisoen. De coaches maakten van de jongen een A-klasse vechter in het weltergewicht.

Begin jaren zeventig vertrok Imro met zijn twee coaches naar Bangkok, waar hij les kreeg van lokale trainers. Geroemd om zijn harde klappen kreeg de technisch begaafde sporter in Thailand de bijnaam 'Jacky', afgeleid van de kungfumeester en acteur Jackie Chan. Eenmaal terug in eigen land trainde Imro nog twee jaar in Kanaleneiland, om vervolgens over te stappen naar de boksschool van de zevenvoudig Nederlands kampioen Joop Verbon. Na vijf jaar vertrok Imro naar boksschool VBSK Albert Cuyt in Amsterdam en wist kampioen van Noord-Holland te worden.

Naast zijn sportcarrière was Imro ook actief als dj in discotheek Switch in de Boothstraat; hij werd gevraagd door clubs uit heel Europa. In dat wereldje kwam hij in aanraking met cocaïne en hij werd na een ruzie in de Boothstraat neergestoken. De eens zo succesvolle Imro raakte verslaafd aan heroïne, belandde in de psychiatrie en werd dakloos. Naar eigen zeggen pleegde hij drie bankovervallen, waarvan er eenje mislukte. Imro maakte die keer slechts 8000 gulden buit die hij weggaf aan zwervers op Hoog Catharijne. Hij werd een bekende verschijning in de Utrechtse binnenstad, verkoopt het Straatnieuws en brengt zelfgemaakte gedichten ten gehore. Hij kreeg nationale bekendheid doordat er op de website Youtube filmpjes van hem te zien zijn, waarin hij praat en zingt over surrealistische elementen. Hij noemt zichzelf onder meer een UFO-piloot, gekke Jacky Pacutra en Bertie Cirkel. Het laatste pseudoniem is uiteraard niet toevallig gekozen.

Kobus bleef, mede door zijn flamboyante levensstijl, de interesse wekken van politie en Justitie. Er werd een inval gedaan in zijn woning en daarbij werd een grote kluis aangetroffen. Het duurde ongeveer een maand voordat de politie de kluis kon kraken en een groot geldbedrag aantrof. Hierop zou op het politiebureau een feestje zijn gehouden, om de 'overwinning' te vieren.

Het is niet duidelijk hoe groot deze financiële tegenvaller voor Kobus was, maar de politievondst betrof uiteraard niet al het zwarte geld dat hij in de loop der jaren had verdiend. Kobus en zijn broer Jan hadden al lang een deel van het geld veiliggesteld in vastgoed.